RAQAMLI MADANIYAT

Berdaq nomidagi Qoraqalpoq davlat universiteti

San’atshunoslik fakulteti stajyori o‘qituvchisi

Ilmiy rahbar: Eshmuratov Ajiniyaz Allamuratovich

Madaniyatshunoslik yo‘nalishi 2-kurs talabasi

Jiemuratova Jamshira Qalliqoraz qizi

Annotatsiya :

Mazkur maqolada raqamli texnologiyalarning madaniyat va dam olish sohasiga ta'siri muammosi ko'rib chiqiladi. Raqamlashtirishni ijtimoiy-madaniy rivojlanishning muhim resursi sifatida tushunish zarurligi asoslab berilgan. Raqamlashtirish turmush tarzi, dam olish shakllari, madaniy va ko'ngilochar muassasalar faoliyatida yangi tendentsiyalarning paydo bo'lishiga olib keladi.

Kalit so’zlar : Raqamli madaniyat, Tendensiya, texnologiya, rivojlanish, resurs

Bugungi jadal sura’t bilan o’sib rivojlanayotgan axborot – texnologiya vositalari nafaqat turmush tarzining o’zarishiga shu bilan birga madaniyatga ham o’z ta’sirini ko’rsatmoqda. Hozirgi vaqtda raqamli texnologiyalar turmush tarzi va dam olish sohalariga ta'siri, shuningdek, madaniyat va ko'ngilochar sohadagi tadbirlarni, takliflarni tanlash bo'yicha tadqiqotlar dolzarb bo'lib bormoqda. Albatta, ko'plab xizmat ko'rsatuvchi kompaniyalarning bozorda raqobatbardoshligini oshirish uchun zamonaviy raqamli texnologiyalardan foydalanmoqda. Texnologik innovatsiyalar madaniy va hordiq chiqarish uchun yangi imkoniyatlarni taklif qilish orqali madaniyat muassasalarini iste'molchilar

uchun yanada jozibador bo'lishiga yordam beradi. Raqamlashtirish jarayoni raqamli axborot ishlab chiqarishning asosiy omiliga aylanishi bilan tavsiflanadi, bu esa ishlab chiqarish turlari, texnologiyalar, tovar va xizmatlarni sotish va iste'mol qilish jarayonlari samaradorligini oshirish imkonini beradi.

Raqamlashtirishning quyidagi ikki darajasini ko'rsatish mumkin: birinchidan, bu xizmatlarning mavjudligi va ulardan foydalanish imkoniyatini nazarda tutadi va ikkinchidan darajali, bu mavjud infratuzilmadan foydalanishning jadalligi va xususiyatini bildiradi. Shunday qilib, "asosiy" raqamlashtirish pozitsiyasidan, raqamlashtirish hayot sifatining turli jihatlariga ta'sir qiladi:

- farovonlik va bandlik darajasini: raqamlashtirish xizmat ko'rsatish sohasida yangi ish o'rinlarini yaratadi, masofaviy ishlash va yangi mehnat bozorlariga chiqish imkoniyatini beradi;

- sarf-xarajatlar darajasi: raqamli texnologiyalarning rivojlanishi yangi tovar va xizmatlar iste'molini rag'batlantiradi;

- ta'lim va inson kapitali darajasi: ta'lim va axborot resurslaridan foydalanuvchilarning bilim va ko'nikmalarini oshirish imkonini beradi;

- bo'sh vaqtning mavjudligi va undan foydalanish darajasi: raqamli xizmatlar istalgan vaqtda istalgan joyda ma'lumot taqdim etish orqali odamlarning vaqtini tejaydi;

- ijtimoiy aloqalarning mavjudligi va sifati: raqamli texnologiyalar muloqotning yangi usullarini yaratadi, shuningdek, odamlarni turli mezonlar, masalan, yashash joyi yoki umumiy manfaatlar bo'yicha birlashtiradi;

- hayotdan umumiy qoniqish: raqamlashtirish xizmatlar turlarini ko'paytirishga, ularning sifati, tezligi va qabul qilish xavfsizligini oshirishga yordam beradi.

Madaniyat sohasidagi raqamlashtirish axborotni idrok etishning raqamli formatiga yo'naltirilgan yangi avlod madaniyat institutlarini rivojlantirishni nazarda tutadi. Axborot texnologiyalarining rivojlanishi vaqt va makonni idrok etishda transformatsiyaga olib keladi. Internet aloqalari insonning qayerda bo'lishidan qat'i nazar, muhim madaniy tadbirlarga qo'shilish imkoniyatini beradi. Raqamli texnologiyalar xordiq va dam olish imkoniyatlarini kengaytiradi, bu esa ijtimoiy bo'shliqlarni qisman tjldirishi mumkin. Ijtimoiy identifikatsiya qilishning yangi imkoniyatlari bilan ijtimoiy makonlarning yangi qiyofalar formatlari paydo bo'lib, turli tadbirlarga jalb qilish uchun shart-sharoitlar shakllantirilmoqda.

Raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyati, ularni qo'llash ko'nikmalarini egallash, ulardan foydalanish bilan bog'liq professional kompetentsiyalarni shakllantirish ijtimoiy tabaqalanishning yangi omillariga aylanib, professional muloqotdan chetlashtirilgan ijtimoiy guruhlarni yaratadi. Ishlab chiqarish jarayonlarida va xizmat ko'rsatish sohasida raqamli texnologiyalardan foydalanish ish o'rinlarining qisqarishiga va ishsizlikning oshishiga olib keladi.

Xulosa qilib aytganda madaniyat va dam olish sohasini raqamlashtirish aholi turmush sifatini yaxshilashga qaratilgan. Bir qator salbiy jihatlar va yuzaga kelishi mumkin bo'lgan salbiy oqibatlarga qaramay, ijtimoiy va dam olish faoliyatining barcha jabhalarini samarali boshqarishni zamonaviy raqamli texnologiyalarsiz tasavvur etib bo'lmaydi, madaniyat sohasini raqamlashtirish va fuqarolar uchun axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlarini oshirish endilikda rivojlantirishning asosiy yo'nalishi hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar :

1. Castells M. Internet Galaxy: Internet, biznes va jamiyat haqidagi fikrlar. - Ekaterinburg: U-Faktoriya, 2004. - 385 p.

2."Raqam"dagi madaniyat [Elektron resurs]. - URL: https://plus.rbc.ru/specials/kultura-v-cifre (kirish sanasi: 04/10/2020).

3. Popov M.V., Koblova Yu.A., Murygina N.V. Virtual makon institutlari: mexanizm, shakllanish qonuniyatlari va yangi tahdidlar // Saratov davlat ijtimoiy-iqtisodiy universiteti axborotnomasi. - 2017. - No 3 (67). - S. 82-86.

4. Wikipediya

5. Arxiv.uz